

spomladi 150 sadnih dreves zasadilo, pa lahko bi se jih bilo veliko več, ako bi jih še več pod enakim pogojem na razpolaganje bilo. Ako bi se pa bilo za drevesce le po deset soldov plače zahtevalo, vsadilo bi se ne bilo skoro gotovo — čisto nobeno. Ta slučaj kaže tudi do dobrega, kako jalov da je izrek nekaterih za blagor našega kmetovalstva „čudno“ skrbečih gospodov, kateri pravijo, da človeka to, kar zastonj v dar dobí, nič ne veseli, in da kaj takega nič ne ceni.

Izšolano, to je, za presaditev na stalno mesto uže dovolj odrastlo sadno drevje, zamoglo bi se pa po mojem mnenju v prav veliki množini in prav poceni, to je, skoraj čisto zastonj, le na ta način med vipavske kmetovalce spraviti, da se osnuje v vipavski dolini posebno **sadjerejsko društvo**. Kako naj bi to društvo se osnovalo, hočem načrtati bolj inteligentnim domoljubnim gospodarjem v prevdarek. (Kon. prib.)

Gospodarske skušnje.

Žveplo pomoč zoper gnjilobo kmetijskih pridelkov.

Več let uže dobro potrjena pomoč, krompir, sadje in grozdje v kletih (keldrih) in hramih gnjilobe obvarovati, je to, da se kleti ali hrami kolikor mogoče dobro zapró. V ta namen uže zadostuje, če se okna kleti ali shrambe, ako se drugače zapreti ne dadó, trdno s slamo zadelajo, vrata pa, ki se ne dadó dobro zapreti, s suknenimi krajci ali slamnatimi kitami na obojih zamašijo.

Predno se krompir v hram spravi, naj se na ponvi ali v kakem starem loncu nekoliko žrjavice v hram prinese in na žrjavico potrese žveplena cvéta več ali manj, kakor je prostor veči ali manjši. Ko se je to zgodilo, naj človek brž zapusti hram, kajti žvepleni puh je pljučam škodljiv, in naj za seboj zapre vrata.

Po preteku 24 ur se smejo vrata odpreti in krompir nositi v hram z žveplnim puhom pokajen.

Če pa je krompir uže prej v hramu pospravljen bil, naj se, kakor je ravnokar rečeno bilo, hram potem z žveplom pokadí in več dni zaprt ostane. Čez 3 tedne naj se zopet z žveplom še enkrat pokadí, in to pozneje še enkrat ponoví, ko bi se kazalo, da krompir gnjije.

Gnjiloba krompirjeva izvira iz gnjiline piskercev, katere so plesenj ali žužeki razdevati pričeli; žvepleni puh pa zamorí vso plesenj, žužeke in njihovo zalego, in zato je lahko umevno, zakaj je žvepljenje pri gnjilobi toliko koristno, ki ne stane ni veliko denarja ni veliko truda.

Zanimivo je videti, kako se deloma ali pa popolno gnjili krompir v kratkem času zgrbí kakor suha bukova goba, — to pa, kar je na krompirju še zdravega bilo, ne gnjije več, ampak ostane zdravo in vžitno.

Če pa krompir uže na njivi začne gnjiti, je to znamenje najhuje krompirjeve bolezni. Plesenj tu najpoprej napade krompirjevec (krompirjevo perje), ki prezgodaj začne rumeneti, veneti in nazadnje črneti; od perja gre pa bolezen na krompir sam. Kdor zdaj krompir bolj pazljivo ogleduje, najde pod lupino krompirjevo dobro vidljive rujavkaste žilice, katere se pozneje v notranjstvo krompirja vrinejo in gnjilobo pričnejo.

Brž ko se je krompir enkrat ali dvakrat dobro žveplil, umrjó te plesnjive nitke, ne napravijo nobenega plesnjivega plodú in tako postane le od plesnje navzeti del krompirja suh kakor bukova goba.

Prav tako dobro dé žvepljenje sadju, le da od gnjilobe načeta jabelka in hruške se ne posušijo, ter se zato morajo zavreči, — kar je pa družega popolno zdravega sadja zraven, ne gnjije, če se je hram žveplil.

Grozdje, ki se je v kakem hramu obešeno žveplilo, se ohrani popolno zdravo, da ne gnjije in ne plesnije, ampak se naposled le posuši v civebe, katere so za rabo dobre.

Niti sadje niti grozdje pa ne dobí po žvepljenju nobenega zopernega okusa.

Mene skušnja uči, da krompir, čeravno se je zeló žveplil, ne zgubi kalivne moči, kajti uže več let imam stari, okusni krompir v kleti noter do novega pridelka.

Temu ravnanju se imam zahvaliti, da sem jaz v tacih letinah, ko je krompir tako gnjil, da so moji sosede morali tretjino ali celó polovico pridelka na gnoj vreči, od 100 krompirjev komaj 2 ali 3 izgubil.

Vsakako pa je koristno, če se krompir v kletih ne naloží na velike kupe, ampak le bolj plitvo, ali celó po policah razloží, kajti v tacih shrambah ga žvepleni puh še boljše prešine in gnjilobe obvaruje.

Še to skušnjo bom naredil, da bom krompirjevo perje na njivi o zadnjem osipanju z žveplnim cvetjem s pomočjo pihavnika oprášil, in s tem skušil plesenj zabraniti.

Naj bi to skušnjo z menoj vred tudi še drugi gospodarji naredili, da po takem za gotovo izvemo, ali žvepljenje tudi na polji gnjilobo odvrne krompirju.

V Mokricah septembra meseca 1879.

Gustav grof Auersperg.

Gospodarske novice.

* *Najstanovitnejše tablice v drevesnicah.* Po naznanilu časnika kmetijske družbe v Bolcani se take tablice za napis imen v drevesnicah in na botaniških vrtih prav stanovitne dadó napraviti, če se iz dog petrolejevih sodčkov izrežejo, nekoliko pooblajo in belo pobarvajo. Na tako pripravljene tablice se dado imena rastlin prav lepo zapisati in ostanejo veliko let dobre.

* *Čedalje več se živine vvaževa iz Amerike v Evropo.* 5. dne julija letos so iz severne Amerike v Antwerpen pripeljali na parobrodu 110 goved, kmalu potem pa spet 125 goved in mnogo konj. Živina na tej dolgi poti ni prav nič trpela. Tudi sila veliko ovac so pripeljali Amerikanci na Angleško, tako na pr. en sam parobrod „Viktoria“ pripelje v Boston 10.000 ovac, katere se od tod na Angleško peljejo. Hlevi na ladijah so izvrstno dobro in praktično napravljeni. — Vse to so znamenja, kako bo Amerika Evropo s svojo živino obsula.

Znanstvene stvari.

Radomeljska dolina v starem veku.

Arheološki opozori.

(Konec.)

Ravno tako je postal kraj „mutatio ad quarto decimo“ dvomljiv, ker se je pred radomeljsko colno štacijo in Trojanami imenoval. Že zgorej sem omenil, da ne razumem, zakaj bi si bili v cestnih progah toliko hvaljeni Rimci po tem velikanskem trivogelniku tako nezaupnico o svoji praktični izurjenosti zapustili; a pustimo to daljnim preiskavam določiti.

Drugo važno vprašanje je tudi to, ali so tovari samo čez dolino Radomlje ali tudi po Tuhinjski dolini čez Kamnik šli; če so čez ta na meji Norika ležeči kraj pri Mengšu in sotesko Kamnika šli, potem bi se smelo misliti, da je na Kamniški Šutni tudi colna štacija skrita in podsuta.

Stopimo zdaj na Trojanane. Tudi tukaj sem opazil